

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Василь ОСТАПЧУК, 1998 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2021 році Уманський національний університет садівництва за спеціальністю агрономія, працює на посаді викладача-стажиста кафедри рослинництва імені О.І. Зінченка Уманського національного університету Міністерства освіти і науки України, м. Умань, виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Агрономія».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Уманського національного університету Міністерства освіти і науки України, м. Умань, від 01 травня 2026 року № 01-05/48, у складі:

Голови разової

спеціалізованої вченої ради – Сергія ПОЛТОРЕЦЬКОГО, доктора сільськогосподарських наук, професора, декана факультету агрономії, Уманський національний університет;

Рецензентів – Григорія ГОСПОДАРЕНКА, доктора сільськогосподарських наук, професора, професора кафедри агрохімії і ґрунтознавства, Уманський національний університет;

Олени ЧЕРНО, кандидата сільськогосподарських наук, доцента, завідувача кафедри агрохімії і ґрунтознавства, Уманський національний університет;

Офіційних опонентів – Вадима ІВАНІНИ, доктора сільськогосподарських наук, професора, провідного наукового співробітника відділу агрохімічних досліджень, Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН України;

Людмили ПРАВДИВОЇ, доктора сільськогосподарських наук, доцента, доцента кафедри рослинництва та цифрових технологій в агрономії, Білоцерківський національний аграрний університет,

на засіданні 26 червня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство Василю ОСТАПЧУКУ на підставі публічного захисту дисертації «Оптимізація азотного живлення тритикале озимого в Правобережному Лісостепу України» за спеціальністю 201 Агрономія.

Дисертацію виконано в Уманському національному університеті Міністерства освіти і науки України, м. Умань.

Науковий керівник – Віталій ЛЮБИЧ, доктор сільськогосподарських наук, професор, Уманський національний університет, професор кафедри харчових технологій.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Дисертація відповідає вимогам п. 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради

закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 № 44 (зі змінами).

Результати досліджень дисертаційної роботи опубліковано в 11 наукових праць, з них – чотири статті у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України, 7 – матеріали конференцій.

Наукові публікації, зараховані за темою дисертації, відповідають вимогам пунктів 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 № 44 (зі змінами):

1. Остапчук В.В., Любич В.В. Урожайність тритикале озимого залежно від умов азотного живлення в Правобережному Лісостепу. *Таврійський науковий вісник*. 2025. № 143. Ч. 2. С. 21–25.

2. Любич В.В., Остапчук В.В. Формування продуктивності тритикале озимого різних доз азотних добрив, позакореневого підживлення та сеникації. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. 2025. Вип. 106. Ч. 1. С. 10–18.

3. Любич В.В., Остапчук В.В. Формування індивідуальної продуктивності рослин тритикале озимого за різних доз азотних добрив, позакореневого підживлення карбамідом і сеникацією. *Таврійський науковий вісник*. 2025. № 145. Ч. 1. С. 210–217.

4. Остапчук В. В. Вплив азотного підживлення і сеникації на ріст і розвиток тритикале озимого. *Збірник наукових праць Уманського національного університету*. 2025. Вип. 107. Ч. 1. С. 198–206.

У дискусії взяли участь і висловили зауваження:

Вадим ІВАНІНА, офіційний опонент, доктор сільськогосподарських наук, професор, провідний науковий співробітник відділу агрохімічних досліджень, Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН України.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. У розділі 2 таблиці 2.1 не вистачає показника гідротермічного коефіцієнта Селянинова. Аналіз посушливості погодних умов у роки досліджень є досить важливий в епоху глобальних кліматичних змін;

2. У розділі 3 підрозділі 3.2 аналіз висоти рослин тритикале озимого залежно від азотного живлення проводиться по роках дослідження. Доречним було б зробити такий аналіз у середньому за три роки, виділивши вплив позакореневого підживлення карбамідом на цей показник;

3. У розділі 4 висвітлено вплив азотного живлення і сеникації на врожайність тритикале озимого. На тлі досить змістовної і ємної інформації не вистачає порівняльного аналізу щодо впливу фоліарного підживлення азотом і сеникації на ріст зазначених показників. Важливо

знати частку впливу цих факторів у підвищенні врожайності тритикале, що визначить доцільність впровадження цих агрохімічних заходів;

4. Розділ 5 є найбільш змістовним у дисертаційній роботі, супроводжується аналізом кореляційних залежностей між показниками технологічної якості зерна. Однак, як і попередньому розділі не вистачає порівняльного аналізу щодо впливу позакореневого підживлення азотом і сеникації на ці показники. Надання зазначеної інформації значно б збагатило цей розділ;

5 У розділі 6 у назві таблиць 6.1 та 6.2 необхідно зазначити, що це середні показники за роки досліджень, а у структурі таблиць виділи за фоліарного внесення азоту і без нього, як це було вказано у таблицях попередніх розділів;

6. Висновки виробництву потребують конкретизації технологічних операцій з внесення добрив з вказанням доз, форм та прийомів їх внесення.

Людмила ПРАВДИВА, офіційний опонент, доктор сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри рослинництва та цифрових технологій в агрономії, Білоцерківський національний аграрний університет.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. В розділі 2 бажано було б вказати чи не призвели високі температури до переростання рослин та зниження їхньої морозостійкості перед входом у зиму? Так як вказано, що кліматичні умови створювали додаткові ризики для формування врожайності озимих і ярих культур та вимагали впровадження заходів із раціонального використання вологи.

2. Розділ 3. Варто було б розкрити питання: Чи вдалося за рахунок мінерального живлення компенсувати нестачу вологи для формування додаткових пагонів?

3. Потребує пояснень: чому при внесенні N_{30} у 2023 році маса 1000 зерен була нижчою (35,6 г), ніж на фоні $P_{60}K_{60}$ без азоту? Чи могло це бути наслідком «провокаційного» ефекту азоту, коли рослина наростила вегетативну масу, але через брак вологи не змогла забезпечити налив зерна?

4. Як сеникація вплинула на інтенсивність відтоку пластичних речовин із вегетативних органів у зерно? Чи спостерігалася різниця в масі 1000 зерен між варіантами з сеникацією та без неї на фоні максимальних доз азоту N_{90-120} ?

5. Чому у 2025 році врожайність (5,13 т/га) була вищою, ніж у 2023, але значно нижчою за 2024? Чи свідчить це про те, що за умов відсутності добрив тритикале краще адаптується до стресів, ніж на високих фонах живлення?

6. Чим пояснюється: чому приріст урожайності тритикале озимого від позакореневого підживлення N_{30} складає лише 2–4%, тоді як ґрунтове внесення азоту дає до 26%?

7. Як ви пояснюєте низькі показники сили борошна (30–70 о. а.) у 2024 році без підживлення? Чи можна вважати тритикале без інтенсивної

азотної підтримки непридатним для хлібопекарських потреб у специфічних умовах року?

8. Чи є зниження вмісту крохмалю з 60,8 % до 58,8 % критичним для енергетичної цінності зерна, чи воно повністю компенсується зростанням виходу білка?

9. Коефіцієнт детермінації $r^2 = 0,82-0,98$ є дуже високим. Які саме показники (білок чи клейковина) мали найвищу щільність зв'язку із силою борошна?

10. Ви пропонуєте систему $P_{60}K_{60} + N_{60-90}$ як найбільш обґрунтовану. Чи змінювався цей оптимум залежно від року вирощування (наприклад, у посушливий 2025-й)?

Григорій ГОСПОДАРЕНКО, рецензент, доктор сільськогосподарських наук, професор, професор кафедри агрохімії і ґрунтознавства, Уманський національний університет.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. В огляді літератури багато уваги приділено створенню культури тритикале, але недостатньо сеникації (строкам проведення, формам добрив, кількості й концентрації робочого розчину, погодним умовам під час проведення).

2. Висновки до розділів бажано було б зробити більш структурними і розширити.

3. Чим можна пояснити низький вміст у ґрунті азоту легкогідролізованих сполук (105 мг/кг) за вмісту гумусу 4,8 %.

4. Чому початок сільськогосподарського року взято з жовтня, коли тритикале сіють у вересні.

5. У табл. 3.1 і 3.2 потрібно було б привести середні дані за роки проведення досліджень.

6. Показники продуктивного кушіння та маси зерен повторюються відповідно у табл. 3.4 і 3.9 та 3.7 і 3.12.

7. Невдале формулювання підрозділу 4.2. Сеникація проводиться після основного удобрення і позакореневого підживлення, тому вона не може бути фоном.

8. У роботі зустрічаються невдалі вирази: елементи (складові), навколишнє середовище (довкілля), як правило (зазвичай), агротехнічні (агротехнологічні), ц/га тощо.

Олена ЧЕРНО, рецензент, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, завідувач кафедри агрохімії і ґрунтознавства, Уманський національний університет.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. Доцільно детальніше розкрити наукову новизну, оскільки значний обсяг досліджень щодо ефективності удобрення тритикале озимого наразі висвітлено лише одним реченням..

2. У розділі 4.1 висновки щодо ефективності позакореневого підживлення потребують чіткішого статистичного обґрунтування та узгодження з наведеними даними.

3. Розділ 4 перевантажений числовими значеннями за відсутності належного рівня їх узагальнення та інтерпретації. Доцільно частину даних перенести в узагальнювальні висновки.

4. Розділ 5 містить цінний експериментальний матеріал, однак у частині аналізу відношення клейковини до білка (табл. 5.5) потребує чіткого методичного обґрунтування показника і глибшої фізіологічної інтерпретації.

Сергій ПОЛТОРЕЦЬКИЙ, голова разової спеціалізованої вченої ради, доктор сільськогосподарських наук, професор, декан факультету агрономії, Уманський національний університет.

Оцінка позитивна, без зауважень.

Віталій ЛЮБИЧ, науковий керівник, професор, доктор сільськогосподарських наук, професор кафедри харчових технологій, Уманський національний університет.

Оцінка позитивна, без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує Василю ОСТАПЧУКУ ступінь доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство за спеціальністю 201 Агрономія.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

Сергій ПОЛТОРЕЦЬКИЙ